

ECOUL INTERNAȚIONAL AL FĂURIRII STATULUI NAȚIONAL UNITAR ROMÂN

Încununare a luptei multisekulare a poporului român pentru independență și unitate național-statală, Marea Unire din 1918 a avut un ecou larg peste hotare. Opinia publică democrată și progresistă a salutat cu entuziasm acest eveniment, apreciindu-l ca o victorie a poporului român, a dreptului său legitim de a trăi în fruntariile aceluiași stat și totodată ca o victorie a principiului autodeterminării popoarelor. Simpatia și căldura cu care a fost receptată vestea desăvârșirii statului unitar național român își avea sorginea în încrederea nestrămutată a popoarelor de pretutindeni în principiul statornicirii unor relații de egalitate între toate statele, pe baza recunoașterii dreptului fiecărui popor la independență și unitate națională.

Îmbrățișind aceste idealuri, presa din diferite țări a pledat pentru cauza dreaptă a luptei îndelungată dusă de poporul român, împotriva cotropitorilor și a dominației străine, a susținut năzuințele și dreptul românilor ce trăiau sub dominație străină de a se uni cu patria mamă. Ziare cu largă rezonanță în opinia publică din țările respective ca „The Washington Post“, „The New York Times“, „The Evening Star“ (S.U.A.), „The Times“, „The Manchester Guardian“, „Daily Express“ (Marea Britanie), „Le Temps“, „Le Matin“, „Le Figaro“ (Franța), „Il Giornale d'Italia“, „Il Corriere della Sera“ (Italia), „Journal de Genève“, „Gazette de Lausanne“ (Elveția) și multe altele au scris zeci de articole pe toată durata războiului și în timpul Conferinței de pace, în care au sprijinit cauza unității românilor, au exprimat simpatia și admirația popoarelor respective pentru eroicele lupte purtate de armatele române pentru înfăptuirea idealului național. „Trăiesc 4.000.000 de români în Transilvania, Banat și Bucovina sub opresiune maghiară și austriacă, — scria, de pildă, «The New York Times» în numărul din 6 octombrie 1918. Toți aceștia au considerat războiul actual ca pe războiul lor mult așteptat de eliberare, care îi va scăpa de opresiunea străină și îi va uni cu cei 8.000.000 de conaționali din România. De la începutul actualului război ei au avut convingerea înfringerii armatelor austro-ungare și germane, care înseamnă salvarea neamului românesc și acționat în consecință”.

Vestea unirii tuturor teritoriilor locuite de români cu patria mamă și desăvârșirea statului național unitar român la sfârșitul anului 1918

a fost receptată cu multă satisfacție de opinia publică progresistă și democratică din străinătate. „Adunarea de la Alba Iulia a hotărât unirea Transilvaniei cu România“, scria la 4 decembrie 1918 gazeta londoneză „The Times“, „poporul, în mijlocul acestor evenimente a uitat de întunecata perioadă de sub jugul german. Unirea tuturor provinciilor surori este un izvor permanent de entuziasm“. Evidențiind largul democratism și entuziasmul patriotic sub semnul cărora a avut loc alegerea delegațiilor pentru marele forum național de la Alba Iulia, același mare cotidian englez scria: „Cîte cinci reprezentanți din fiecare district electoral au fost invitați în mod oficial, însumînd în total 1 200 de persoane, dar pe lângă aceștia peste 100.000 de români au sosit în valuri din toate părțile. În mijlocul unui mare entuziasm, românii din Transilvania, Banat și alte districte au votat în unanimitate pentru unirea necondiționată cu regatul României“. În continuare, publicația londoneză făcea precizarea că Unirea Transilvaniei cu România s-a făcut „sub semnul garantării de drepturi egale și deplină justiție nu numai românilor ci și tuturor celorlalte naționalități coexistente în interiorul granițelor“.

În luna decembrie 1918 a apărut la Londra, New York și Toronto, sub formă de broșură, studiul intitulat *Dreptatea cauzei României*, scris de reputatul istoric englez W. A. Leeper. Autorul demonstrează pe bază de date și fapte incontestabile că Unirea neamului românesc constituia „rezultatul firesc al eroismului și al grelelor suferințe îndurate de poporul român pentru realizarea acestui ideal“. Unirea Transilvaniei cu România, continua autorul, semnifică „un mare câștig pentru cauza progresului“.

Sacrificiile și eroismul poporului român în lupta pentru realizarea unității naționale și statale, s-au bucurat, la vremea respectivă și de aprecierile și elogiile oamenilor politici din țările aliate. La 6 noiembrie 1918, în numele guvernului Statelor Unite, secretarul Departamentului de Stat, Robert Lansing, scria lui Take Ionescu la Paris: „Președintele dorește să vă informeze că guvernul Statelor Unite nu este dezinteresat de aspirațiile poporului român... El a fost martor al luptelor românilor, la suferințelor lor și al sacrificiilor lor pentru cauza eliberării lor de sub jugul inamicilor și opresorilor, într-un spirit de unitate națională și conform aspirațiilor românilor de pretutindeni. Guvernul Statelor Unite simpatizează adînc cu voi și nu va neglija — îndată ce va veni momentul — să se folosească de influența sa pentru ca justele drepturi politice și teritoriale ale poporului român să fie obținute și asigurate contra oricărei agresiuni străine“.

În numele guvernului francez, E. Pichon, ministru de externe, se adresa la 12 octombrie 1918, președintelui Consiliului Național al Unității Românești, Take Ionescu, în termeni asemănători. Amintind „aspirațiile seculare spre libertate și spre unirea tuturor țărilor române“, Pichon sublinia că „în momentul cînd victoriile armatelor aliate anunță triumful apropiat al principiilor de justiție, care vor asigura eliberarea și recunoașterea României, aceia care ca și Dvs. n-au disperat niciodată

și aceia care vin mereu în număr tot mai mare să se înroleze pentru a lupta alături de noi, făcând să fluture din nou pe cîmpurile de luptă culorile naționale ale țărilor române, vor pregăti împreună cu noi, într-o colaborare credincioasă, un viitor din care cele două țări ale noastre vor ieși mai strîns unite prin încercările comune“. Cîteva zile mai tîrziu, G. Clemenceau, președintele Consiliului de Miniștri francez, referindu-se la reintrarea României în război alături de aliați, îi scria lui Ion I. C. Brătianu: „Guvernul francez, pe care o veche și încrezătoare prietenie îl unește cu România și care a simpatizat cu ea în timpul încercărilor prin care a trecut, se feliicită că o vede reintrată în alianță, lucrînd pentru a realiza unitatea ținuturilor românești“.

La 11 noiembrie 1918, ministrul de externe al Marii Britanii, Arthur Balfour, manifestîndu-și simpatia pentru cei care nu și-au pierdut credința în „triumful final al justelor aspirații ale poporului român“, asigură Consiliul Național al Unității Românești de colaborarea sa cordială și de sprijinul său pentru „a dezvolta relații de călduroasă amicitie între Marea Britanie și România, ale cărei sfortări și suferințe erau profund apreciate în această țară“.

Reprezentanții diplomațiici acreditați în România sau în alte capitale europene au transmis, la rîndul lor, guvernelor din țările respective ample rapoarte în care au relevat importanța și semnificația politică a realizării statului național unitar român. Astfel, diplomatul francez Delavaud, ministrul Franței la Stockholm, scria următoarele, referindu-se la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918: „Această zi istorică s-a desfășurat cu un entuziasm de nedescris și cu o demnitate pe care presa maghiară a fost obligată să le constate. Seara, mulțimea, venită din toate colțurile Transilvaniei, s-a dispersat cu calm și fără cel mai mic incident“. Atașatul militar al Serbiei la București, colonelul Hagici, informa cercurile oficiale de la Belgrad despre adunarea de la palatul regal din București din ziua de 1 Decembrie unde „în prezența guvernului, a diplomației și a reprezentanților Transilvaniei și Banatului s-a proclamat în mod festiv unirea tuturor românilor!“

Van Ypersele, ministrul Belgiei la București, scria, la rîndul său, că „eliberarea Transilvaniei și unirea ei cu România au provocat în țara mea, unde domnește un spirit de independență și o mare sete de dreptate, o foarte sinceră bucurie“.

Aderarea unanimă a naționalității germane din Transilvania și Banat la actul Unirii de la Alba-Iulia era comentată deosebit de favorabil de către ministrul Franței la București, Saint-Aulaire. „O delegație a populației saxone, care formează majoritatea elementului german în Transilvania și în Banat, a sosit la București pentru a adera la unirea cu România, scria diplomatul francez. Această populație declară că ea nu are nici o legătură cu Germania, de care este separată de opt secole“.

Odată realizată unitatea național-statală a poporului român, cercuri largi ale opiniei publice internaționale au susținut viabilitatea noului

stat și au militat pentru recunoașterea sa pe plan internațional. După o vizită de două luni în România, corespondentul special al gazetei „The Times”, scria, în numărul din 11 martie 1919, un amplu reportaj intitulat *Adevărul despre România Mare*, articol din care se degajă optimismul cu privire la dezvoltarea viitoare a României întregite. „România se pregătește de o nouă eră — scria ziaristul citat — o eră a reformelor sociale și a politicilor înțelepte... Propaganda misiunii maghiare care răspindește zvonuri răutăcioase în străinătate sugerind un haos deznădăjduit în România, trebuie să fie cu tărie combătută”. „Minunata vitalitate și calitățile remarcabile cu care poporul român este dotat — scria în sens asemănător cotidianul american «Washington Post», în nr. din 13 aprilie 1919 — oferă garanția că această națiune, își va îndeplini cu credință misiunea sa istorică și internațională, aceea de sentinelă a culturii și civilizației latine în orientul Europei”.

Numeroase organe de presă din străinătate au comentat ceremonia înminării guvernului de la București — de către o delegație din care făcea parte și episcopul Caransebeșului Miron Cristea, viitor patriarh și prim ministru al României — a documentului istoric prin care Marea Adunare Națională de la Alba Iulia hotărâra unirea definitivă cu România, a Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului, marcând astfel desăvârșirea procesului de făurire a statului național român unitar. Vizita pe care o vor face ulterior în aceste regiuni suveranii României, va constitui, de asemenea, prilej pentru ziariștii străini de a sublinia din nou faptul că actul unirii reprezenta voința întregului popor român, precum și bucuria nețărmurită pe care o încercau masele populare eliberate de un jug național milenar și despotic. „Spontaneitatea acestei manifestări totale a unei populații de milioane de locuitori pentru a primi pe suveranii naționali, simboluri ale libertății și dreptului său, este cel mai concludent plebiscit, dovada definitivă a voinței unanime a Transilvaniei de a fi incorporată la patria mamă — scria E. Algazy, corespondentul special al cotidianului francez „Le Temps”. Prietenii României, toți cei care vor să cunoască poporul român pentru a întreține cu el relații utile și onora și altora, trebuie să învețe să cunoască în primul rând Transilvania. Acolo a fost întotdeauna și acolo va fi în viitor leagănul și izvorul însuși al românismului”.

Gezete de mare tiraj și cu important rol în informarea opiniei publice din străinătate au pledat în timpul Conferinței de pace, pentru recunoașterea internațională a unității poporului român, luând poziție față de încercările unor guverne de a condiționa această recunoaștere de obținerea unor avantaje economice pe seama României. „Astăzi Conferința nu poate ignora România. Ea se găsește în fața unui fapt împlinit”, scria „The Washington Post” din 27 august 1919. Iar „The New York Times” din 21 septembrie același an, atrăgea atenția celor care ignorau realitățile că „România de astăzi nu este România de ieri. Astăzi, toți românii și-au exprimat dorința de a fi uniți într-un singur stat național, iar această dorință ei vor s-o permanentizeze, indiferent de ce ar putea decide Congresul de pace”.

În pofida sprijinului larg al opiniei publice internaționale, precum și al repetatelor declarații cu privire la echitatea și dreptatea ce urmau a sta la baza organizării postbelice a lumii, în timpul lucrărilor Conferinței de pace marile puteri s-au erijat însă într-un areopag, adoptând hotărâri defavorabile statelor aliate mai mici, din rîndul cărora făcea parte și România. În „problema minorităților“ de pildă, deși guvernul român se angajase solemn să acorde „tuturor cetățenilor țării, indiferent de limbă, neam și credință“ din România „drepturi egale cu cele care aparțin cetățenilor români“, delegațiile marilor puteri, în spațele cărora se ascundeau interesele unor puternice trusturi și ale unor cercuri financiare internaționale — au făcut presiuni asupra țării noastre să accepte condiții ce lezau grav suveranitatea și independența țării. Cererea acestora de a putea interveni în treburile interne ale României sub pretextul „protecției“ minorităților a fost categoric respinsă de guvernul român, considerînd-o incompatibilă cu atributele unui stat suveran.

În final, marile puteri, au fost obligate să țină seama de realitățile existente, de voința hotărîtă a poporului român, manifestată plebiscitar în hotărîrile de unire din anul 1918, ca și de sacrificiile materiale enorme și de jertfa de sînge care marca contribuția de mare însemnătate adusă de România la înfrîngerea Puterilor Centrale. Astfel, prin tratatele de pace de la St. Germain (10 decembrie 1919), Trianon (4 iunie 1920), Neuilly — sur Seine (10 decembrie 1919), Paris (28 octombrie 1920) și Lausanne (24 iulie 1923) a fost consacrată și recunoscută pe plan internațional România întregită.

Formarea statului național unitar român a conturat cadrul propice afirmării ființei naționale a românilor, propășirii economice a noului stat, prezenței sale ca factor activ de pace și stabilitate în Europa. „Acest moment epocal din istoria poporului nostru — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România la Plenara recentă a Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste — a deschis noi perspective atît dezvoltării forțelor de producție, științei și culturii, cît și afirmării poporului nostru, a aspirațiilor sale de progres, a voinței sale de pace, a hotărîrii de a-și făuri o viață demnă, liberă, de a trăi în prietenie și colaborare cu vecinii săi, cu toate popoarele lumii“. Angajat plener, încă din anii copilăriei, pe fronturile de luptă ale clasei muncitoare, ale partidului comunist, împotriva exploatării capitaliste, pentru libertate și progres, cunoscător direct a sensurilor de dezvoltare social-economică și politică ale României interbelice, același mare fiu al poporului nostru sublinia însă că masele populare, cele care au luptat și s-au jertfit pentru înfăptuirea idealului național n-au putut să se bucure plener de roadele realizării unității naționale, că misiunea istorică de eliberare a poporului român și sub aspect social a revenit clasei muncitoare, partidului său revoluționar.

În anii interbelici, România a militat hotărît și consecvent pentru menținerea și consolidarea statu-quo-ului european stabilit prin sistemele tratatelor de la Versailles, pentru apărarea independenței naționale și a integrității teritoriale. Acest obiectiv fundamental al politicii externe românești a fost realizat prin variate mijloace diplomatice printre care cele mai importante au constat în participarea activă în cadrul Societății Națiunilor. Succese importante pe calea transpunerii în practică a acestor principii au fost obținute în cursul deceniului al patrulea, când la cirna politicii externe românești s-a aflat marele diplomat și om politic patriot Nicolae Titulescu. Dar, așa cum se știe, în contextul ascendenței pericolului fascist și revizionist, România a fost victima tragicelor evenimente din vara nului 1940, în urma cărora integritatea statului român a fost mutilată. Aceleași realități istorice au demonstrat însă că forța brutală nu a putut distruge idealul de unitate și independență națională a poporului român. Actul istoric de la 23 August 1944, soldat cu răsturnarea dictaturii antonesciene, ieșirea României din războiul hitlerist și alăturarea ei coaliției de forțe antihitleriste a deschis perspectiva unei dezvoltări noi, democratice și progresiste a societății românești, a lichidării dependenței poporului nostru față de monopolurile și cercurile imperialiste internaționale.

În contextul reformelor înfăptuite de guvernul revoluționar-democratic un loc important l-a avut reglementarea situației internaționale a României. Tratatul de pace cu Națiunile Unite, semnat de România la 10 februarie 1947, scotea țara noastră din starea de subordonare față de Comisia aliată de control și recunoștea caracterul nul și neavenit al dictatului fascist de la Viena, din august 1940.

În anii luminoși ai edificării societății socialiste, îndeosebi după cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, realizându-se o deplină concordanță între politica internă și cea internațională, între îndatoririle patriotice și cele internaționaliste, poporul român și-a dobândit în mod cu adevărat plenar independența și suveranitatea națională.

OLIMPIU MATICHESCU

L'ÉCHO INTERNATIONAL DE LA RÉALISATION DE L'ÉTAT
UNITAIRE ROUMAIN

(Résumé)

L'étude fait une présentation de l'ample écho international de l'Unification de 1 Décembre 1918, de la Roumanie avec la Transylvanie, en présentant la position favorable de la presse des autres pays à la cause du peuple roumain.